

چهل حدیث جوان و نوجوان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱. فرشته جوانان

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: إِنَّ لِلَّهِ مَلَكًا يَنْزِلُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ وَيُنَادِي: يَا أَبْنَاءَ الْعِشْرِينَ! جِدُّوا وَاجْتَهِدُوا!

(مستدرک الوسائل (سه جلدی)، محدث نوری، ج ۲، ص ۳۵۳)

رسول خدا صلی اللہ علیہ و آلہ فرمود: خدا را فرشته ای است کہ ہر شب از عرش فرود آید و ندا در دہد: ای بیست سالہ ہا! جدّ و جہد کنید و تلاش بورزید!

۲. دل جوان نازک و حساس است

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: أَوْصِيكُمْ بِالشُّبَّانِ خَيْرًا فَإِنَّهُمْ أَرْقُ أَفِيدَةً، إِنَّ اللَّهَ -بَعَثَنِي بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَحَالَفَنِ الشُّبَّانُ وَخَالَفَنِ الشُّيُوخَ. (سفينة البحار، ج ٢ ص ١٧٦)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: سفارش می کنم شما را که با جوانان بخوبی و نیکی رفتار کنید، چرا که آنان نازک دل ترند، خداوند مرا به پیامبری برانگیخت، این جوانان بودند که به من گرویدند و یاری ام کردند؛ اما بزرگسالان به مخالفت با من برخاستند.

۳. پاداش ۷۲ صدیق

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: يَا أَبَا ذَرٍّ! مَا مِنْ شَابٍّ يَدْعُ لِلَّهِ الدُّنْيَا وَلَهْوَهَا وَأَهْرَمَ شَبَابَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ -إِلَّا أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ اثْنَيْنِ وَسَبْعِينَ صَدِّيقًا. (میزان الحکمه، ج ۵، ص ۹، به نقل از بحار الانوار، ج ۷۷ ص ۸۴)

رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: ای اباذر! هیچ جوانی بخاطر خدا از دنیا و سرگرمیهای آن رونگرداند و جوانی خویش را در طاعت خدا پیر نکند، مگر این که خداوند پاداش ۷۲ صدیق را به او عطا فرماید. (صدیق: بسیار راستگو و کسی که سخن خود را با کردارش تصدیق کند.)

۴. نزد خدا از همه محبوب تر...

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ -عَزَّوَجَلَّ مِنْ شَابٍّ تَائِبٍ. (مشكاة الانوار، ص ۱۷۱).

حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود: هیچ چیزی پیش خدا محبوب تر و دوست داشتنی تر از جوان توبه کار نیست.

۵. جوان و ازدواج

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: مَا مِنْ شَابٍّ تَزَوَّجَ
فِي حَدَاثَةٍ سِنَّهُ إِلَّا عَجَّ شَيْطَانُهُ: يَا وَيْلَهُ، يَا وَيْلَهُ! عَصَمَ
مِنْ ثَلَاثٍ دِينِهِ، فَلْيَتَّقِ اللَّهَ -الْعَبْدُ فِي الثَّلَاثِ الْبَاقِي. (بحار
الأنوار، ج ١٠٣، ص ٢٢١)

رسول اکرم صلی اللہ علیہ و آلہ فرمود: هیچ جوانی
در ابتدای جوانی ازدواج نمی کند، مگر اینکه با این کار
نیک خود، ناله ابلیس را در آورد، چنانچه فریاد کشد:
وای بر من، وای بر من! این جوان دو سوّم دین خود
را از گزند من در امان داشت و خود را بیمه کرد. بعد
پیامبر صلی اللہ علیہ و آلہ اضافه کرده می فرماید:
پس لازم است در ثلث باقی مانده، خویشتن دار باشد
و پارسا.

٦. مثل پیامبران

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: فَضْلُ الشَّابِّ
الْعَابِدِ الَّذِي تَعَبَّدَ فِي صَبَاهُ عَلَى الشَّيْخِ الَّذِي تَعَبَّدَ بَعْدَ

ما كَبُرَتْ سِنُّهُ كَفَضِلِ الْمُرْسَلِينَ عَلَى سَائِرِ النَّاسِ. (میزان)

(الحکمه ج ۵، ص ۹)

رسول اکرم صلی الله علیه و آله می فرماید: برتری جوانی که در جوانی خدا را عبادت می کند بر پیری که پس از پیر شدن به عبادت می پردازد، مانند برتری پیامبران الهی نسبت به دیگران است.

در جوانی پاک بودن شیوه پیغمبری است
ورنه هر گبری به پیری می شود پرهیزکار

۷. نماز و نجات جوانان

رُويَ: أَنَّ فَتًى مِنَ الْأَنْصَارِ كَانَ يُصَلِّي الصَّلَاةَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ - صلي الله عليه و آله و يَزْتَكِبُ الْفَوَاحِشَ. فَوُصِفَ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ - صلي الله عليه و آله فَقَالَ: إِنَّ صَلَاتَهُ تَنْهَاهُ يَوْمًا مَا فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ تَابَ. (بحار الانوار ج ۸۲، ص ۱۹۸)

روایت شده: جوانی از انصار نماز جماعت را با پیامبر خدا صلی الله علیه و آله می خواند و کارهای زشت را

نیز مرتکب می شد. به حضرت رسول صلی الله علیه و آله خبر دادند. حضرت فرمود: بالاخره نمازش روزی او را نجات داده و از کارهای زشت بازش می دارد. پس مدتی نگذشت که آن جوان توبه کرد.

۸. فرصتهای گرانبها

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: بِأَرْبَعٍ قَبْلَ أَرْبَعٍ: شَبَابِكَ قَبْلَ هَرَمِكَ وَصِحَّتِكَ قَبْلَ سُقْمِكَ وَغِنَاكَ قَبْلَ فَقْرِكَ وَحَيَاتِكَ قَبْلَ مَمَاتِكَ. (خصال صدوق قدس سره،

ج ۱، ص ۲۳۸، ح ۸۵)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: به سوی چهار چیز، پیش از چهار چیز، بشتاب و آنها را از دست مده:

۱. جوانی خویش را پیش از پیری.

۲. صحت و عافیت خود را پیش از آن که به بیماری گرفتار آیی.

۳. امکانات و دارایی خویش را قبل از آن که فقیر و نادار شوی.

۴. زندگانی و حیات خود را پیش از مرگ.

۹. نوجوان نمونه

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: إِنَّ أَحَبَّ الْخَلَائِقِ إِلَى اللَّهِ -عَزَّوَجَلَّ- شَابٌّ حَدَّثَ السَّنَّ فِي صُورَةٍ حَسَنَةٍ جَعَلَ شَبَابَهُ وَجَمَالَهُ لِلَّهِ وَطَاعَتِهِ، ذَالِكَ الَّذِي يُبَاهِي بِهِ الرَّحْمَنُ مَلَائِكَتَهُ، يَقُولُ: هَذَا عَبْدِي حَقًّا.

(میزان الحکمه ج ۵ ص ۹).

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله می فرماید: دوست داشتنی ترین مخلوقات پیش خداوند متعال نوجوانی است زیبارو، که جوانی و جمال خویش را، برای خدا و در طاعت خدا قرار دهد. خداوند به چنین نوجوانی بر فرشتگان می بالد و می فرماید: حقا که این نوجوان بنده من است.

۱۰. آموزش در جوانی

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: مَنْ تَعَلَّمَ فِي شَبَابِهِ كَانَ بِمَنْزِلَةِ الرَّسْمِ فِي الْحَجَرِ، مَنْ تَعَلَّمَ وَهُوَ كَبِيرٌ كَانَ بِمَنْزِلَةِ الْكِتَابِ عَلَى وَجْهِ الْمَاءِ.

(بحارالانوار، ج ۱، ص ۲۲۲).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر کس در جوانی به دانش اندوزی بپردازد، مثل این است که در سنگ چیزی نوشته شود (دیگر فراموش نمی کند) و کسی که در بزرگی (پیری) دانش آموزد، مثل این است که در روی آب چیزی نوشته شود. (زود از بین رفته و فراموش می شود).

۱۱. جوانان و حسن خلق

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: شَابُّ سَخِيٍّ حَسَنُ الْخُلُقِ أَحَبُّ إِلَيَّ اللَّهُ - تَعَالَى مِنْ شَيْخٍ بَخِيلٍ عَابِدٍ سَيِّئٍ الْخُلُقِ.

(میزان الحکمه، ج ۴، ص ۴۲۱).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: جوان کریم و خوش خلق، پیش خداوند سبحان محبوب تر است از پیر عابدی که بخیل و بداخلاق باشد.

۱۲. اهمیت جوانی

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: لَا تَزُولُ قَدَمُ عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ أَرْبَعٍ: عَنْ عُمْرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ وَعَنْ شَبَابِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ وَعَنْ حُبِّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ. (خصال صدوق قدس سره، ج ۱، ص ۲۵۳، حدیث ۱۲۵).

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: روز قیامت هیچ کس قدم از قدم بر نمی دارد مگر اینکه درباره چهار چیز از او پرسیده شود:

۱. از عمرش که در چه راهی گذراند.

۲. از جوانی اش که چگونه و در چه راهی سپری کرد.

۳. از مال و ثروتش که از کجا به دست آورد و در چه راهی مصرف کرد. ۴. و از محبت ما خاندان.

۱۳. جوان خداپسند

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ إِنَّ اللَّهَ -يُحِبُّ الشَّابَّ الَّذِي يُفْنِي شَبَابَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ - (مِيزَانُ الْحِكْمَةِ، ج ۵، ص ۹)

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله فرمود: خداوند جوانی را دوست می دارد که جوانی خود را در طاعت خدا به سر کند.

۱۴. وقار و متانت

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: خَيْرُ شَبَابِكُمْ مَنْ تَشَبَّهَ بِكُهُولِكُمْ، وَ شَرُّ كُهُولِكُمْ مَنْ تَشَبَّهَ بِشَبَابِكُمْ. (مشکاه

الانوار، ص ۱۸۰.)

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: بهترین جوانان شما آنانند که رفتارشان مثل رفتار پیرمردان، پخته و سنجیده باشد و بدترین پیران، کسانی اند که چون جوانان شما رفتار کنند.

۱۵. هر چه کنی به خود کنی

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صلي الله عليه و آله: مَا أَكْرَمَ شَابٌّ شَيْخًا لِسِنِّهِ إِلَّا قَيَّضَ اللَّهُ لَهُ عِنْدَ كِبَرِ سِنِّهِ مَنْ يُكْرِمُهُ.

(مشكاة الانوار، ص ۱۶۸.)

حضرت محمد صلی الله علیه و آله فرمود: هیچ جوانی پیری را به خاطر پیری او احترام نمی کند مگر این که خدا کسی را از پیش آماده می کند تا آن جوان را هنگام پیری گرامی دارد و احترام کند.

۱۶. دیوانه کیست؟

مَرَّ بِرَسُولِ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ رَجُلٌ وَهُوَ فِي أَصْحَابِهِ فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ: مَجْنُونٌ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: بَلْ هَذَا رَجُلٌ مُصَابٌ، إِنَّمَا الْمَجْنُونُ عَبْدٌ أَوْ أَمَةٌ أَبْلَيَا شَبَابَهُمَا فِي غَيْرِ طَاعَةِ اللَّهِ. (مشكاة الانوار، ص ١٦٩).

رسول خدا صلی الله علیه و آله در میان یاراناش بود که مردی از پیش او گذشت. بعضی گفتند: دیوانه است. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: بلکه او مریض و بیمار است، دیوانه آن مرد و زنی است که جوانی خویش را در غیر فرمانبرداری خدا هدر داده باشند.

۱۷. يك اصل تربیتی

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: أَلَوْلَدُ سَيِّدٍ سَبْعَ سِنِينَ وَعَبْدٌ سَبْعَ سِنِينَ وَوَزِيرٌ سَبْعَ سِنِينَ. (وسائل الشيعة، ج ١٥، ص ١٩٥؛ مكارم الاخلاق، ص ١١٥).

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله می فرماید: فرزند در هفت سال اوّل، سید و سرور است، در هفت سال دوّم مطیع و فرمانبردار، و در هفت سال سوّم وزیر و مشاور است.

۱۸. برخورد با مشکلات در خردسالی

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صلي الله عليه و آله: يُسْتَحَبُّ غَرَامَةُ الْغُلَامِ فِي صِغَرِهِ لِيَكُونَ حَلِيمًا فِي كِبَرِهِ. (بحارالانوار، ج ۱۴، ص ۳۷۹؛ وسائل الشیعه، ج ۱۵، ص ۱۹۸)

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله فرمود: خوب است که طفل در خردسالی و نوجوانی با سختی و مشکلات اجتناب ناپذیر حیات که غرامت زندگی است روبرو شود، تا در جوانی و بزرگسالی، خویشتن دار و صبور باشد.

۱۹. جوانی و عافیت

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: شَيْئَانِ لَا يَعْرِفُ فَضْلَهُمَا إِلَّا مَنْ فَقَدَهُمَا: الشَّبَابُ وَالْعَافِيَةُ. (غررالحكم، ج ۱، ص ۴۴۹).

علی علیه السلام می فرماید: دو چیز است که تنها کسی که آن دو را از دست داده، قدر و قیمتش را می داند:

۱. جوانی

۲. سلامتی

۲. آداب و رسوم و فرزندان

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تُقَسِّرُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى آدَابِكُمْ، فَإِنَّهُمْ مَخْلُوقُونَ لِزَمَانٍ غَيْرِ زَمَانِكُمْ. (شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۶۷).

امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود: آداب و رسوم خویش را به فرزندانان تحمیل نکنید، زیرا آنان برای زمانی، غیر از زمان شما آفریده شده اند.

۲۱. جوانان را با دانش بار بیاورید

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَلِّمُوا صِبْيَانَكُمْ مَا يَنْفَعُهُمْ بِهِ لَا يَغْلِبُ عَلَيْهِمُ الْمُرْجَةُ بِرَأْيِهَا.

(بحار الانوار، ج ۲، ص ۱۸، ح

(۳۹).

علی علیه السلام فرمود: کودکانتان را چیزی بیاموزید که برایشان سودمند باشد، پیش از آنکه مرجئه (یکی از گروههای منحرف) افکار خود را بر آن القاء کنند.

۲۲. نوجوانان و انتخاب رشته

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَوَّلَى الْأَشْيَاءِ أَنْ يَتَعَلَّمَهَا الْأَحْدَاثُ، الْأَشْيَاءُ الَّتِي إِذَا صَارُوا رِجَالاً إِيَّاهَا.

(شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۳۳).

حضرت علی علیه السلام فرمود: سزاوارترین علوم و دانشها که نوجوانان باید فراگیرند، چیزهایی است که وقتی بزرگ و مرد شدند به آنها نیاز خواهند داشت. (نوجوانان باید دورانندیش باشند تا بتوانند فرداها را نیز بخوبی ببینند).

۲۳. نوجوان و صافی دل

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدَثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَهْمَا أُلْقِيَ فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قَبِلَتْهُ. (نهج البلاغه، نامه ۳۱).

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: دل نوجوان به زمین آماده و پاکی می ماند، که هر بذری را در آن بیاشند، همان را قبول خواهد کرد.

۲۴. وصیت به جوانان

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا مَعْشَرَ الْفِتْيَانِ حَصِّنُوا أَعْرَاضَكُمْ بِالْأَدَبِ وَدِينَكُمْ بِالْعِلْمِ. (تاریخ یعقوبی، ج ۲، ص ۱۳۳).

علی علیه السلام فرمود: ای گروه جوانان! آبرو و شرف خویش را با ادب و دین خود را با دانش حفظ کنید.

۲۵. شش چیز زیبا و زیباتر

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: سِتَّةُ أَشْيَاءَ حَسَنٌ وَلَكِنَّهَا مِنْ سِتَّةٍ أَحْسَنُ: ١ . الْعَدْلُ حَسَنٌ وَهُوَ مِنَ الْأُمَرَاءِ أَحْسَنُ. ٢ . الصَّبْرُ حَسَنٌ وَهُوَ مِنَ الْفُقَرَاءِ أَحْسَنُ. ٣ . وَالْوَرَعُ حَسَنٌ وَهُوَ مِنَ الْعُلَمَاءِ أَحْسَنُ. ٤ . وَالسَّخَاءُ حَسَنٌ وَهُوَ مِنَ الْأَغْنِيَاءِ أَحْسَنُ. ٥ . وَالتَّوْبَةُ حَسَنٌ وَهُوَ مِنَ الشَّبَابِ أَحْسَنُ. ٦ . وَالْحَيَاءُ حَسَنٌ وَهُوَ مِنَ النِّسَاءِ أَحْسَنُ. (زبدة الاحاديث، ج ٢، ص ١٢٧).

حضرت اميرالمؤمنين عليه السلام می فرماید: شش چیز نیکوست، ولی از شش کس نیکوتر است:

١ - عدل و داد نیکوست، ولی از زمامداران و امیران نیکوتر است.

٢ . صبر و بردباری نیکوست، اما از فقرا نیکوتر است.

٣ . پارسایی و تقوا نیکوست، اما از علما و دانشمندان نیکوتر است.

۴. سخاوت و بخشش نیکوست، ولی از ثروتمندان نیکوتر است.

۵. توبه و به سوی خدا برگشتن نیکو و زیباست، اما از جوانان زیباتر است.

۶. حیا و عفت، نیکوست، ولی از زنان نیکوتر است.

۲۶. جوانی چه قدر به پیری نزدیک است!

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا أَقْرَبَ الدُّنْيَا مِنَ الذَّهَابِ وَالشَّيْبَ مِنَ الشَّبَابِ وَالشَّكَّ مِنَ الْإِزْتِيَابِ. (غررالحکم، ص ۷۵۴)

علی علیه السلام فرمود: چه قدر نزدیک است دنیا به رفتن

و چه قدر نزدیک است پیری به جوانی

و چه قدر نزدیک است شک به بدگمانی.

۲۷. سرمست جوانی

قَالَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَصْنَافُ السُّكْرِ أَرْبَعَةٌ: سُكْرُ الشَّبَابِ وَسُكْرُ الْمَالِ وَسُكْرُ النَّوْمِ وَسُكْرُ الْمُلْكِ. (تحف العقول، ص ۱۲۶)

حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: مستی
چهار قسم است:

۱. مستی جوانی

۲. مستی ثروت

۳. مستی خواب

۴. مستی ریاست.

۲۸. قرآن و جوانی

قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ وَهُوَ شَابٌّ مُؤْمِنٌ اخْتَلَطَ الْقُرْآنُ بِلَحْمِهِ وَدَمِهِ... (اصول کافی، ج ۴، ص ۴۱۴، ح ۴)

امام صادق علیه السلام می فرماید: جوان مؤمنی که به قرائت قرآن می پردازد، قرآن با گوشت و خونش در می آمیزد.

۲۹. جوانان و دین شناسی

قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَوْ أُتِيَ بِشَابٍّ مِنْ شَبَابِ الشَّيْعَةِ لَا يَتَفَقَّهُ [فِي الدِّينِ] لِأَدَبَتِهِ (تحف العقول، ص ۳۰۲).

امام صادق علیه السلام فرمود: اگر جوانی از جوانان شیعه را نزد من آورند که دین را نمی شناسد، او را تأدیب و تنبیه خواهم کرد.

۳۰. نوجوانان را دریابید!

عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَ: بَادِرُوا أَحْدَاثَكُمْ بِالْحَدِيثِ، قَبْلَ أَنْ تَسْبِقَكُمْ إِلَيْهِمُ الْمُرْجِئَةُ.

(محاسن برقی، ص ۶۰۵).

امام صادق علیه السلام به شیعیان توصیه می کند:
نوجوانان را دریابید و به آنان حدیث و دین بیاموزید،
پیش از آن که مرجئه (گروهی منحرف) بر شما
پیشدستی کرده و جوانان را بربایند.

۳۱. نوجوانان و دل‌های حق‌پذیر

قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَلَيْكَ بِالْأَحْدَاثِ، فَإِنَّهُمْ
أَسْرَعُ إِلَى كُلِّ خَيْرٍ... (وافی، ج ۱، جزء ۲، ص ۲۱۰).

امام صادق علیه السلام فرمود: نوجوانان را دریاب،
نوجوانان زودتر به کارهای خیر روی می آورند.

۳۲. جوانان و جهالت؛ هرگز!

قَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَسْتُ أَحِبُّ أَنْ أَرَى الشَّابَّ
مِنْكُمْ إِلَّا غَادِيَا فِي حَالَيْنِ: إِمَّا عَالِمًا أَوْ مُتَعَلِّمًا، فَإِنْ لَمْ
يَفْعَلْ فَرَّطَ، فَإِنْ فَرَّطَ ضَيَّعَ فَإِنْ ضَيَّعَ أَثِمَ، وَإِنْ أَثِمَ

سَكَنَ النَّارَ، وَ الَّذِي بَعَثَ مُحَمَّدًا بِالْحَقِّ. (الحياة، ج ۱، ص ۴۱؛ بحارالانوار،

ج ۱، ص ۱۷۰.)

امام صادق علیه السلام می فرماید: دوست ندارم یکی از شما جوانان را ببینم مگر در دو حال: یا در حال دانشمندی و دانش پروری و یا در حال یادگیری و دانش اندوزی. اگر جوان چنین نکند کوتاهی کرده و جوانی خویش را تباه ساخته و اگر بهاران عمر خویش را تباه کند، به خطا رفته و چنین جوانی در دوزخ خواهد بود، قسم به خدایی که محمد صلی الله علیه و آله را به حق مبعوث کرده است.

۳۳. جوان و ادب

عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ آبَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، قَالَ: جَاءَ رَجُلَانِ إِلَى النَّبِيِّ، شَيْخٌ وَ شَابٌّ، فَتَكَلَّمَ الشَّابُّ قَبْلَ الشَّيْخِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله: أَلْكَبِيرَ، أَلْكَبِيرَ. (مشكاة الانوار، ص ۱۶۸.)

امام صادق علیه السلام از پدارن خود نقل می کند که: روزی دو نفر که یکی پیر و دیگری جوان بود، خدمت رسول اکرم صلی الله علیه و آله مُشَرَّف شدند، جوان قبل از پیرمرد شروع به سخن کرد. حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود: بزرگ، بزرگ.

۳۴. جوانمرد کیست؟

عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ جَعْفَرِ الْهَذَلِيِّ، قَالَ: قَالَ لِي جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ (الصَّادِق) عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا سُلَيْمَانُ! مَنْ هُوَ الْفَتَى؟ فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِدَاكَ! الْفَتَى عِنْدَنَا الشَّابُّ. قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِي: أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ كَانُوا كُلُّهُمْ كُهُولًا فَسَمَّا هُمُ اللَّهُ «فِثْيَةً» بِإِيمَانِهِمْ؟ يَا سُلَيْمَانُ! مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَاتَّقَى فَهُوَ الْفَتَى.

(تفسير البرهان، علامه بحرانی،

سلیمان بن جعفر هَذَلِی (. از اصحاب امام صادق علیه السلام.) می گوید: امام صادق علیه السلام به من فرمود: ای سلیمان! فتی و جوانمرد کیست؟ عرض کردم قربانت گردم! جوانمرد پیش ما همان جوان است. حضرت فرمود: مگر نمی دانی که اصحاب کُهِف همه بزرگسال بودند، ولی با این حال، خداوند در قرآن آنها را به سبب ایمان و باور استوارشان «جوانمرد» نامیده است. ای سلیمان! هرکس که به خدا ایمان آورده و خویشتن دار باشد، او «جوانمرد» است.

۳۵. وفا به عهد

رَوَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: أَحِبُّوا الصَّبِيَّانَ وَارْحَمُوهُمْ وَإِذَا وَعَدْتُمُوهُمْ شَيْئًا فَفُوا لَهُمْ، فَإِنَّهُمْ لَا يَرُونَ إِلَّا أَنَّكُمْ تَرْزُقُونَهُمْ.

از امام صادق علیه السلام روایت شده: که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود: به نوجوانان مهر بورزید و رحم کنید و هرگاه به آنها نسبت به چیزی وعده ای دادید، به عهد خود وفا کنید، چرا که آنها چنان می پندارند که شما روزی رسان آنهاید.

۳۶. جوانان و الگویابی

قَالَ أَبُو مُحَمَّدٍ حَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ: يَا مَعْشَرَ الْأَحْدَاثِ اتَّقُوا اللَّهَ - وَلَا تَأْتُوا الرُّؤَسَاءَ، دَعُوهُمْ حَتَّى يَصِيرُوا أَذْنَابًا. (تفسير البرهان، ج ۲، ص ۴۱۲).

امام حسن مجتبی علیه السلام فرمود: ای گروه جوانان! خود را برای خدا نگهدارید و خویشان دار باشید و گرد رؤسا (ی حکومت جائرمعاویه) نگردید، تا اینکه از جایگاهشان سقوط کنند.

۳۷. سرمایه جوانی

الإمامُ الكاظمُ عليه السلام عَنْ آبَائِهِ عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ
السلام: فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ «لَاتَتَسَّ نَصِيبَكَ مِنَ
الدُّنْيَا...»، قَالَ: لَاتَتَسَّ صِحَّتَكَ وَ قُوَّتَكَ وَ فَرَاغَكَ وَ
شَبَابَكَ وَ نَشَاظَكَ أَنْ تَطْلُبَ الْآخِرَةَ. (الحياة، ج ۳، ص ۳۶۶، ح ۸.)

امام موسی بن جعفر علیه السلام از پدران خویش، از
حضرت علی علیه السلام نقل می کند که: در تفسیر
آیه «لَاتَتَسَّ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا...»، فرمودند: یعنی
پنج چیز را فراموش مکن و بیهوده از دست مده:

۱. صحت و سلامتی

۲. نیرو و توانایی

۳. فراغت و فرصت

۴. جوانی

۵. نشاط و سرزنده بودن را

تا بوسیله آنها آخرت را به دست آوری.

۳۸. حدیث حیات

قَالَ أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ الصَّبْيَانَ قَالُوا لِيَحْيَى عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذْهَبْ بِنَا لِنَلْعَبُ فَقَالَ: مَا لِلْعِبِ خُلُقُنَا

(مجمع البيان، ج ۶، ص ۷۸۱؛ الميزان، ج ۱۴، ص ۱۵)

امام رضا علیهم السلام می فرماید: نوجوانانی چند به حضرت یحیی علیه السلام (که در آن زمان نوجوانی بیش نبود) گفتند: تو نیز بیا برویم بازی کنیم. حضرت یحیی علیه السلام فرمود: ما برای بازی آفریده نشده ایم!

عمر من و تو بدین درازی
کوتاه کنم که نیست بازی

۳۹. روایت نور

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: إِنَّ الْحَسَنَ
وَالْحُسَيْنَ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ. (احقاق الحق، ج ۱۹، ص ۲۳۲)

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: حقا که حسن
و حسین علیهما السلام سرور و سیّد جوانان اهل
بهشت اند.

منبع : چهل حدیث «جوان و نوجوان»، محمد صحتی سردرودی.